

SLOVENSÁ AKADEMIA VIED

Úrad SAV

Odbor medzinárodnej spolupráce

Evidenčný list

Národného komitétu SR

1. Názov Národného komitétu:

(skratka NK, príp. webová stránka)

Slovenský národný komitét astronomický (SNKA)

pre Medzinárodnú astronomickú úniu (International Astronomical Union, IAU)

http://www.astro.sk/13_sk.php?p3=snciau

2. Územná kategorizácia:

(slovenský, regionálny)

slovenský

3. Meno a adresa reprezentanta v SR:

(č. tel., fax, e-mail)

RNDr. Mária Hajduková, PhD., T: +421 908742614, Fax: +421 52 4467656,

Maria.Hajdukova@savba.sk

4. Názov medzinárodnej organizácie, ktorej je NK členom:

(adresa jej reprezentanta, číslo bankového konta)

International Astronomical Union - Union Astronomique Internationale, IAU

General Secretariat, Head of Administration for the IAU:

Maria Rosaria D'Antonio

Address: Universidade do Porto IAU-UAI Secretariat

98-bis Blvd Arago

F-75014 Paris, France

Phone: +33 1 43 25 83 58

Email: [iauinfos@iap.fr](mailto:iuinfos@iap.fr); dantonio@iap.fr

Číslo bankového konta:

Bank: HSBC

Bank Address: 10, place Calalogne, 75014 Paris, France

IBAN: FR76 3005 6002 6402 6400 0881 292

BIC/SWIFT: CCFRFRPP

5. Názov zastrešujúcej medzinárodnej organizácie

(ICSU, UNESCO a pod.)

12. ICSU- International Council for Science

6. Kategorizácia členských príspevkov (podľa stanov)

Každý národný člen platí do IAU únie ročne počet príspevkových jednotiek odpovedajúcich kategórii, do ktorej je zaradený, podľa nižšie uvedenej tabuľky. (Národní členovia so statusom – „dočasný člen“ platia polovicu a tí so statusom – „budúci člen/pozorovateľ“ neplatia.)

Categories as defined in article 10 of the Statutes

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	4	6	10	14	20	27	35	45	60	80

number of units of contribution

zdroj: https://www.iau.org/administration/statutes_rules/bye_laws/#Bye-LawsVII

- Unit pre r. 2021 bola: 3221 EUR,
pre r. 2022 to bude: 3285 EUR
zdroj: <https://www.iau.org/administration/membership/national/qualification/>,
- Slovensko je v Kategórii I (najnižší príspevok, v r. 2022 = 3285 EUR)
zdroj: <http://www.iau.org/administration/membership/national/members/28/>

Kompletný ID list pre Slovensko:

National Member: Slovakia

<i>Year(s) of entry</i>	<i>Member status</i>	<i>Category</i>	<i>Total members</i>	<i>National Committee</i>
<i>1922, 1993</i>	<i>Member</i>	<i>I</i>	<i>49</i>	<i>NCA</i>

Organization address

Slovak Academy of Sciences

Scientific Secretary

Stefanikova 49

814 38 Bratislava

Slovakia

Phone: +421 25 249 6131

Fax: +421 25 249 6849

Email: IAU_Slovakia@astro.sk

Organization website: <http://www.sav.sk/>

7. Požiadavka pre členský príspevok v r. 2022: 3285 EUR

Členský príspevok za rok 2021 vo výške: 3221 EUR
(uhradený – kto uhradil /neuhradený)

uhradený - uhradila SAV doklad-faktúra z Úradu SAV:

-14	14.05.2021	762090043	FR76 3005 6002 6402 6400 0881 292	CCFRFRPPXXX	IAU		
	14.05.2021	PP na úhradu				-3 221,00 EUR	-3 221,00 EUR
	14.05.2021	1700122021					
	Slovak Academy of Sciences 2021-IAU						

8. Zloženie NK:

Predsedníčka: RNDr. Mária Hajduková, PhD. (Maria.Hajdukova@savba.sk)

Adresa: Astronomický ústav SAV, detašované pracovisko v Bratislave

Dúbravská cesta 9

845 04 Bratislava

Podpredseda: doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD. (rudolf.galis@upjs.sk)

Adresa: Prírodovedecká fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach

Šrobárova 2

041 54 Košice

Tajomník: doc. RNDr. Leonard Kornoš, PhD. (kornos@fmph.uniba.sk)

Adresa: Katedra astronómie, fyziky Zeme a meteorológie

Fakulta matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave

Mlynská dolina, F2

842 48 Bratislava

Členovia:

RNDr. Ivan Dorotovič, CSc. (ivan.dorotovic@suh.sk)

RNDr. Ján Rybák, PhD. (rybak@ta3.sk)

doc. RNDr. Juraj Tóth, PhD. (Juraj.Toth@fmph.uniba.sk)

RNDr. Martin Vaňko, PhD. (vanko@ta3.sk)

9. Kto ustanovil (zvolil) NK:

SNKA, ktorého funkčné obdobie sa začalo 14. januára 2019, bol zvolený individuálnymi členmi IAU za Slovensko evidovanými sekretariátom IAU k 1. decembru 2018 (45 členov), vo voľbách do SNKA, ktoré sa uskutočnili v dňoch 12. - 21. decembra 2018. Voľba predsedu, podpredsedu a tajomníka prebehla 14. januára 2019 v Tatranskej Lomnici prezenčne a v Bratislave online prostredníctvom Skype. Zápisy z volieb sú na [www stránke NK: http://www.astro.sk/l3_sk.php?p3=snciau](http://www.astro.sk/l3_sk.php?p3=snciau)

10. Doplnujúce údaje:

(možnosti integrácie, získanie dotácie a pod.)

Členstvo v IAU umožňuje:

- integráciu slovenských vedcov a doktorandov do projektov IAU,
- získavanie významných dotácií od IAU pri organizovaní vedeckých podujatí,
- dotovanie účasti na vedeckých konferenciách, seminároch a medzinárodných školách organizovaných IAU,
- podporu pri aplikovaní na medzinárodné pozorovacie programy na veľkých astronomických prístrojoch,
- implementáciu vzdelávacích aktivít IAU na Slovensku.

Dátum: 24. januára 2022

Vypracoval: RNDr. Mária Hajduková, PhD.

Kontakt: T: +421 908742614, Fax: +421 52 4467656, E-mail: Maria.Hajdukova@savba.sk

Príloha k Evidenčnému listu:

1. Najvýznamnejšie prínosy NK v minulosti a v budúcnosti, nadväznosť na činnosť vedeckej spoločnosti (uved'te na osobitnom liste, max 1 strana)

SNKA je oficiálnym národným orgánom zastupujúcim SR ako kolektívneho (národného) člena Medzinárodnej astronomickej únie (International Astronomical Union, IAU), ktorá je prestížnou medzinárodnou vedeckou spoločnosťou zastrešenou Medzinárodnou radou vedeckých únií (ICSU). SNKA sprostredkuje profesionálnym astronómom na Slovensku individuálne členstvo v IAU a zastrešuje činnosť vo vedecko-organizačných záležitostiach v oblasti astronómie s IAU.

Členstvo krajiny v IAU vytvára štandardné pracovné výskumné prostredie v oblasti astronómie a astrofyziky. Priemerný ročný finančný prínos pre Slovensko, SAV a Astronomický ústav (AsÚ) SAV preyšuje ročný finančný príspevok do IAU. Prínosy vyplývajúce z členstva v IAU ovplyvňujú oblasť spoločenskú, vedeckú aj finančnú:

- SNKA menuje/volí reprezentantov do významných medzinárodných organizácií, napr. *EAST - European Association for Solar Telescopes*, ako aj zástupcu za SR do Rady riaditeľov prestížneho európskeho časopisu *Astronomy & Astrophysics*.
- AsÚ SAV získal od IAU dotácie na organizovanie celosvetových prestížnych kongresov. V roku 2004: 25 000 CHF na *Sympóziium IAU č. 224 - The A-Star Puzzle*, Poprad. V roku 2011: 19 000 EUR na *Sympóziium IAU č. 282 - From Interacting Binaries to Exoplanets: Essential Modeling Tools*, Tatranská Lomnica.
- AsÚ SAV od roku 2001 spravuje pre IAU Medzinárodnú databázu dráhových parametrov meteorov, *IAU Meteor Data Center (MDC)*, ktorú využíva celosvetová vedecká komunita meteorickej astronómie. Významnou úlohou spravovania je rozhodovanie o spoľahlivosti a zakatalogizovaní nových dát. V roku 2015 bola k databáze fotografických meteorov pridaná Kalifornská databáza videometeorov *Cameras for Allsky Meteor Surveillance*, v roku 2018 rádiometeory z observatória *HISSAR* v Tadžikistane, v roku 2021 Japonský video katalóg *SonotaCo*.
- Od roku 2021 AsÚ SAV spravuje aj druhú časť Medzinárodnej databázy IAU MDC obsahujúcu zoznam všetkých meteorických rojov a ich parametre. Prestížnou funkciou je priradenie jedinečného mena, katalógového čísla a 3-členného kódu každému novoobjavenému meteorickému roju.
- Slovensko dostalo možnosť pomenovať jeden exoplanetárny systém, zapojením sa do súťaže *IAU100 NameExoWorlds* v rámci osláv 100. výročia založenia IAU. Slovensku priradená exoplanéta *HAT-P-5b*, ktorá obieha okolo hviezdy podobnej Slnku, od decembra 2019 nesie meno *Kráľomoc* a jej materská hviezda *Chasoň*.
- SNKA vydalo v roku 2021 podporné stanovisko k iniciatíve IAU k ochrane prirodzenej nočnej oblohy a regulácii využívania kozmického priestoru, ktoré prispelo k rozhodnutiu, že SR oficiálne podporilo iniciatívu IAU, čo bolo potvrdené Úradom pre vesmírne záležitosti OSN.

2. Správa o činnosti NK za rok 2021

Činnosť SNKA súvisí aj s funkciami zástupcov SNKA a ostatných členov IAU, ktoré umožňujú aktívne reprezentovať Slovenskú profesionálnu astronómiu a spolurozhodovať pri dôležitých uzneseniach týkajúcich sa jednotlivých oblastí výskumu a pri plánovaní významných vedeckých podujatí. V roku 2021 vykonávali v IAU funkcie:

- *RNDr. Ivan Dorotovič, CSc.*, funkcia v IAU: člen medzidivízijskej pracovnej skupiny Koordinácia synoptických pozorovaní Slnka (divízie B-E); národný koordinátor IAU pre vzdelávanie astronómie na Slovensku.
- *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.*, funkcia v IAU: národný koordinátor IAU pre popularizáciu astronómie na Slovensku a národný koordinátor IAU pre vzdelávanie astronómie na Slovensku.
- *RNDr. Zoltán Garai, PhD.*, funkcia v IAU: člen výkonného výboru pracovnej skupiny Juniorských členov.
- *RNDr. Mária Hajduková, PhD.*, funkcia v IAU: člen pracovnej skupiny pre nomenklatúru meteorických rojov v komisii F1 - Meteory, meteority a medziplanetárny prach.
- *RNDr. Roman Nagy, PhD.*, funkcia v IAU: člen výkonného výboru pracovnej skupiny Juniorských členov, národný koordinátor IAU pre vzdelávanie astronómie na Slovensku.
- *RNDr. Vojtech Rušin, DrSc.*, funkcia v IAU: člen pracovnej skupiny Slnčné zatmenia v divíziách C - Vzdelávanie a popularizácia a D - Slnko a heliosféra.

Činnosť SNKA za rok 2021 bola nasledovná:

(1) XXXI. Valné zhromaždenie IAU

R. Gális sa ako predstaviteľ SNKA v dňoch 23. a 26. augusta 2021 zúčastnil online zasadnutí, ktoré boli súčasťou XXXI. Valného zhromaždenia IAU (https://www.iau.org/science/meetings/general_assemblies/ga2021/), ako aj prípravného stretnutia (19. augusta 2021) a diskusie k rezolúciám (24. augusta 2021), kde sa detailne predjednali dôležité otázky vrátane čerpania financií 2018-2020, rozpočtu IAU na 2022-2024 a strategického plánu IAU 2020-2030.

(2) Ochrana prirodzenej nočnej oblohy – IAU iniciatíva

SNKA vydalo v roku 2021 podporné stanovisko SNKA k iniciatíve IAU k ochrane prirodzenej nočnej oblohy a regulácii využívania kozmického priestoru (https://www.astro.sk/snciau/docs/2021/stanovisko_SNKA_k_satelitom_2021.pdf), ktoré bolo zaslané riaditeľovi Odboru OSN a medzinárodných organizácií v systéme OSN na Ministerstve MŠVVaŠ SR, ako aj stálemu predstaviteľovi SR pri OSN vo Viedni (R. Gális, J. Šilha, M. Hajduková). Podporné stanoviská zaslali aj FMFI UK, Slovenská Astronomická Spoločnosť (SAS) pri SAV a Slovenský Zväz Astronómov. Výsledkom je, že Slovensko oficiálne podporilo iniciatívu IAU ako jej spoluautor a stalo sa signatárom dokumentu *IAU Conference Room Paper*, čo bolo potvrdené aj Úradom pre vesmírne záležitosti OSN.

K tejto aktivite bola vydaná spoločná tlačová správa na stránke SAS pri SAV a zverejnený článok R. Gálisa *Astronómia verzus megasústavy satelitov* v časopise *Kozmos* (<https://sas.astro.sk/2021/04/19/ochrana-prirodzenej-nocnej-oblohy/>, <https://sas.astro.sk/2021/04/12/astronomia-verzus-megasustavy-satelitov/>).

Predsedníčka SNKA bola spolu s ostatnými iniciátormi podpory na zachovanie tmavej a rádiovito tichej oblohy pozvaná k účasti na tematickom paneli *Európsky kozmický výskum* (10. november 2021) Medzinárodného kongresu **ITAPA 2021**, ktorý bol zameraný na problematiku kybernetickej bezpečnosti a kozmického výskumu.

(3) Zastúpenie Slovenskej Republiky na zasadaní Rady riaditeľov európskeho vedeckého časopisu *Astronomy & Astrophysics* (zástupca je volený národným komitétom).

M. Hajduková (AsÚ SAV, SNKA) sa v dňoch 16. - 17. júna 2021 a 24. septembra 2021 zúčastnila na online rokovaní Rady riaditeľov (Board of Directors) časopisu *Astronomy & Astrophysics*; hlavnou témou agendy bolo sprístupnenie obsahu článkov - prechod časopisu na „Open access“ v priebehu roka 2022.

(4) Medzinárodné centrum meteorických dát pri IAU (*Meteor Data Center, MDC*)

Astronomický ústav administruje IAU **databázu dráh** meteorov, ktorú využíva celosvetová vedecká komunita meteorickej astronómie. Spravovanie vykonávajú pracovníci AsÚ SAV, L. Neslušán, V. Porubčan, J. Svoreň a M. Jakubík. V roku 2021 zaradili do databázy vyše trisťtisíc dráh viedometeorov z Japonského katalógu SonotaCo (<https://www.astro.sk/iaumdcDB/>).

Od júna 2021 bola Astronomickému ústavu zverená aj druhá časť MDC, **databáza rojov**. Spravovanie vykonáva pracovníčka AsÚ, M. Hajduková, v spolupráci s R. Rudawskou z ESA/ESTEC z Holandska (<https://www.ta3.sk/IAUC22DB/MDC2007/>).

(5) Medzinárodná koordinácia aktivít IAU pre astronomické vzdelávanie

R. Gális sa zúčastnil veľkého online stretnutia úradov IAU (IAU Offices Family Meeting), ktoré sa konalo v dňoch 20. - 22. júla 2021. Ako národný koordinátor pre astronomické vzdelávanie IAU na Slovensku sa zúčastnil seminára venovaného astronomickému vzdelávaniu 3rd Shaw-IAU Workshop on Astronomy for Education, ktoré sa konalo online 12. - 15. októbra 2021, ako aj ďalších online pracovných stretnutí národných koordinátorov pre vzdelávanie na Slovensku, ktoré sa konali v dňoch 19. februára a 3. novembra 2021.

R. Gális bol predsedom organizačného výboru **Konferencie mladých astronómov - Bezovec 2021**, ktorá sa konala v dňoch 10. - 12. septembra 2021. Konferencie sa zúčastnilo 40 účastníkov, ktorých prevažnú väčšinu tvorili vysokoškolskí učitelia a študenti magisterského a doktorandského stupňa z Univerzity Komenského v Bratislave, Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Technickej univerzity v Košiciach, Karlovej univerzity v Prahe, Mendelovej univerzity v Brne, Astronomického ústavu AVČR v Ondřejove a Astronomického ústavu SAV v Tatranskej Lomnici. O Konferencii mladých astronómov R. Gális informoval prostredníctvom článku v časopise *Kozmos* a na stránke SAS pri SAV (<https://sas.astro.sk/2021/09/18/bezovec-2021-konferencia-mladych-astronomov-2/>).

V rámci agendy národného koordinátora pre astronomické vzdelávanie, R. Gális pripravil **preklad publikácie *Big Ideas in Astronomy*** do slovenčiny. Na preklade sa podieľal aj I. Dorotovič. Dokončuje sa revízia prekladu a jeho príprava na publikovanie.

(6) Medzinárodná koordinácia popularizačných aktivít IAU na Slovensku

Národný koordinátor pre popularizáciu astronómie IAU na Slovensku, Rudolf Gális, sa zúčastnil (prostredníctvom telekonferencie) piatich zasadnutí Úradu pre popularizačné aktivity IAU, ktoré sa konali v dňoch 28. januára, 8. apríla, 24. júna, 9. septembra a 25. novembra 2021, kde informoval o príprave a organizácii popularizačných aktivít v roku 2021 na Slovensku.

V rámci grantovej schémy Úradu pre popularizačné aktivity IAU, R. Gális podal spolu s národnými koordinátormi z Poľska, Českej republiky a ďalších krajín **projekt AstroGPS** zameraný na rozšírenie informovanosti o popularizačných aktivitách, ktorý bol finančne podporený IAU. V druhej polovici roka 2021 prebiehala jeho implementácia: boli pripravené medzinárodné internetové stránky projektu a bola zrealizovaná ich lokalizácia do slovenského jazyka (R. Gális, J. Merc).

R. Gális sa za Slovensko zapojil do prípravy žiadosti o finančnú dotáciu EÚ na projekt AstroNights, ktorý však nebol finančne podporený, a tak sa Slovensko zapojilo do **Európskej noci výskumníkov 2021** s využitím finančných prostriedkov, ktoré poskytla Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV.

Na počesť všetkých žien pracujúcich v astronómii, IAU vyhlásila 11. február ako **Deň žien a dievčat v astronómii**. R. Gális pripravil podujatie organizované online 11. februára 2021, v rámci ktorého s prednáškou pre širokú verejnosť s názvom *Ženy v astronómii* a v kozmonautike vystúpila L. Szakszonová.

V rámci **Medzinárodného týždňa tmavého neba: Objavme noc** (5. - 12. apríla 2021), ktorého cieľom je zvýšiť povedomie o problematike svetelného znečistenia, R. Gális zorganizoval 8. apríla 2021 online podujatie *Temná strana svetla* (prednášky J. Merc, P. Rapavý).

(7) Prijatie a návrhy na nových členov IAU

V apríli 2021 boli do IAU prijatí noví členovia, ktorých SNKA schválil v roku 2020; jeden riadny člen, Jiří Šilha z FMFI UK, a traja juniorskí členovia: Pavol Matlovič z FMFI UK, Natalia Shagatova a Peter Zelina z AsÚ SAV.

Na základe výzvy SNKA sa na juniorské členstvo IAU v roku 2021 prihlásili traja kandidáti: Pavol Gajdoš a Miroslav Fedurco z PF UPJŠ, a Martin Benko z AsÚ SAV. Následne prebehol proces schvaľovania kandidátov Národným komitétom, ktorý kandidatúry všetkých prihlásených schválil. Zápis je na stránke http://www.astro.sk/13_sk.php?p3=snciau. Na základe výsledku hlasovania, predsedníčka SNKA potvrdila všetkých kandidátov na stránke úradu IAU. O prijatí kandidátov rozhodne výbor IAU v apríli 2022.